

Sygn. akt III AUa 872/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy T. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 sierpnia 2013 r. sygn. akt IV U 1603/13

oddala apelację.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka – Stelmaszczuk

III A Ua 872/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił T. D. uchylecia decyzji z dnia 12 października 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesiła, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726; powoływana dalej jako: ustawa zmieniająca) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna) prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wskazując, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie wyżej wymienionych przepisów prawnych. Tym samym brak jest podstaw do wypłaty wyrównania emerytury zawieszona we wskazanym okresie.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. D. wniosła o wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie powtarzając argumenty użyte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał nadto, że ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2008 r. i nie mieści się w kręgu osób wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

T. D. w dniu 14 listopada 2008 r. zgłosiła wniosek o emeryturę. W dacie zgłoszenia wniosku pozostawała w stosunku pracy, który trwa od 1 czerwca 1976 r. Decyzją z dnia 25 listopada 2008 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury poczynając od 1 listopada 2008 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie organ rentowy zawiesił prawo do świadczenia, albowiem ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie.

Od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, który wprowadzał zasadę każdorazowego zawieszania prawa do emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Tym samym w chwili nabycia prawa do emerytury ubezpieczona nie mogła jednocześnie kontynuować zatrudnienia i otrzymywać emerytury.

Wypłatę emerytury podjęto dopiero od marca 2009 r. (decyzja z dnia 10 kwietnia 2009 r.), gdyż w tym okresie przepisy pozwalały już na jednoczesne pobieranie emerytury i kontynuowanie zatrudnienia.

Ponownie wstrzymano ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r. w związku z zmianą przepisów (wszedł w życie art. 103a ustawy emerytalnej) – decyzją z dnia 12 października 2011 r.

Ustawą zmieniającą dokonano nowelizacji ustawy emerytalnej, w wyniku której zmieniono przepis art. 103 ust. 1 i ust. 2 oraz dodano art. 103a. W rezultacie zniesiono możliwość pobierania świadczenia emerytalnego bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą osobom, którym organ rentowy przyznał emeryturę po 8 stycznia 2009 r. Jednocześnie zgodnie z treścią art. 28 ustawy zmieniającej emeryci, którym ZUS przyznał emeryturę przed 1 stycznia 2011 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie nowelizacji, czyli do 30 września 2011 r.

W dniu 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 2/12 orzekł, że przepis art. 28 ustawy zmieniającej w związku z art. 103a ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok został opublikowany w Dzienniku Ustaw pod poz. 1285 w dniu 22 listopada 2012 r.

W dniu 29 listopada 2012 r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami od 1 października 2011 r. Decyzją z dnia 4 stycznia 2013 r. organ rentowy podjął wypłatę emerytury od 22 listopada 2012 r. Kolejną decyzją z dnia 12 kwietnia 2013 r., na podstawie art. 151 § 1 pkt 1 k.p.a., odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 12 października 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego oraz omówionego poniżej stanu prawnego Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że T. D. nabyła prawo do emerytury w 2008 r. - zostało ono ustalone od 1 listopada 2008 r. i w dacie tej obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, zgodnie z którym, prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W konsekwencji, ubezpieczona nabywając prawo do emerytury nie mogła łączyć pracy zarobkowej u dotychczasowego pracodawcy z pobieraniem świadczenia emerytalnego, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Dlatego też decyzja przyznająca emeryturę jednocześnie zawieszala prawo do świadczenia. Wypłatę emerytury podjęto dopiero od marca 2009 r., gdyż w tym okresie przepisy pozwalały już na jednoczesne pobieranie emerytury i kontynuowanie zatrudnienia. Ponownie wstrzymano ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r. decyzją z dnia 12 października 2011 r. Obowiązywał już wtedy przepis art. 103a ustawy emerytalnej, który dodany został przez art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z dniem 1 stycznia 2011 r. Na mocy tego przepisu powrócono do uregulowania istniejącego wcześniej i zniesiono możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą. Regulacja ta objęła wszystkich emerytów, ale również, na mocy przepisu art. 28 ustawy zmieniającej, tych którzy przeszli na emeryturę przed tą datą. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem, ci emeryci, którym organ rentowy przyznał emeryturę przed 1 stycznia 2011 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie nowelizacji, czyli do 30 września 2011 r. Po tej dacie, aby jednocześnie pobierać świadczenie emerytalne i wynagrodzenie ze stosunku pracy należało chociaż na jeden dzień rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że w uzasadnieniu przytoczonego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, Trybunał zastrzegł, iż badał wyłącznie, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Sąd meriti podkreślił, że zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się zatem jedynie do tych osób, które w wyżej wymienionym okresie po raz pierwszy miały ustalone prawo do emerytury, bo tylko one uzyskały prawo nabyte niezawierające wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona, w stosunku do której po raz pierwszy ustalono prawo do emerytury w 2008 r., a zatem poza okresem wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny, nie może zasadnie żądać wypłaty emerytury poczynając od 1 października 2011 r. skutecznie powołując się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., albowiem do niej wskazane orzeczenie nie ma zastosowania. Ubezpieczona nie jest bowiem w kręgu osób objętych treścią orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że na mocy pierwszej decyzji z dnia 25 listopada 2008 r. T. D. uzyskała prawo nabyte zawierające wymóg rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. W tym czasie, aby uzyskać świadczenie emerytalne ubezpieczona nie tylko musiała osiągnąć wiek emerytalny oraz posiadać odpowiedni staż emerytalny, ale również była zobligowana rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, bo taka w tamtym okresie była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę. Składając wniosek o emeryturę w 2008 r. ubezpieczona wiedziała, że ustawodawca nakazuje rozwiązywać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą celem uzyskania wypłaty świadczenia emerytalnego. Tym samym, zdaniem sądu meriti, nakazanie ubezpieczonej, ponownie od 1 października 2011 r. rozwiązania stosunku pracy, aby mogła ona pobierać świadczenie emerytalne, nie godzi w zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa, bowiem taka była treść jej prawa nabytego w 2008 r.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczona w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w istocie domaga się wznowienia postępowania zakończonych prawomocną decyzją z dnia 12 października 2011 r. Natomiast zgodnie z art. 145a. § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania również

w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

W odpowiedzi na powyższe sąd pierwszej instancji podniósł, że - jak już wyżej wskazano - w stosunku do ubezpieczonej, która nabyła prawo do emerytury w 2008 r. Trybunał nie orzekł o niezgodności aktu normatywnego, na podstawie którego zwieszono jej prawo do emerytury od 1 października 2011 r. z Konstytucją, a zatem brak było podstaw do wznowienia postępowania i podjęcia wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. Oznacza to, że wobec kontynuowania zatrudnienia przez ubezpieczoną brak było podstaw do wypłaty emerytury także od 22 listopada 2012 r. (decyzja z dnia 4 stycznia 2013 r.). Powyższe potwierdza wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 stycznia 2013 r., sygn. akt III AUa 1080/12 (por. portal orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Lublinie).

Mając na uwadze powyższe sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie w całości nie zgodziła się T. D., która w wywiedzionej apelacji zarzuciła mu:

- 1) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię w niniejszym stanie faktycznym art. 28 ustawy zmieniającej i art. 103a ustawy emerytalnej w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 przez błędne przyjęcie – nieuwzględniające art. 100 ust. 1 i art. 129 ust. 1 tejsze ustawy, że skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie odnoszą się do ubezpieczonej;
- 2) obrazę przepisów prawa procesowego przez niewłaściwe zastosowanie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. skutkujące oddaleniem odwołania w sytuacji istnienia oczywistych podstaw do jego uwzględnienia;
- 3) sprzeczność poczynionych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez zmianę zaskarżonej decyzji, uchylenie decyzji z dnia 12 października 2011 r. i wypłatę zawieszony emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami za każdy miesiąc braku wypłaty świadczenia oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu skarżąca między innymi podniosła, że zatrudnienie rozpoczęła z dniem 1 czerwca 1973 r., a rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest dla niej dyskryminujące i nie do pogodzenia z konstytucyjnymi zasadami równości obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Nadto ubezpieczona zaznaczyła, że organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, mimo tego, że jak twierdzi apelująca nie mieści się w kręgu osób wskazanych w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego. Na poparcie swojego stanowiska ubezpieczona powołała orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 marca 2013 r., III A Ua 1258/12.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona.

Z uwagi na zarzut dokonania przez Sąd Okręgowy ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego sąd odwoławczy w pierwszej kolejności ustalił, że T. D. rozpoczęła zatrudnienie od dnia 1 czerwca 1973 r. (a nie jak ustalił sąd pierwszej instancji od dnia 1 czerwca 1976 r.), podejmując pracę w Sadowniczym Przedsiębiorstwie Produkcyjno- (...) w D. (dowód: świadectwo pracy k. 13 akt ZUS). Natomiast składając wniosek o emeryturę w dniu 14 listopada 2008 r. ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w Urzędzie Gminy B., w którym rozpoczęła pracę w dniu 1 czerwca 1997 r. (dowód: zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 45 akt ZUS).

Powyższe ustalenia należało uznać za niesporne, bowiem zostały dokonane w oparciu o dokumenty złożone przez ubezpieczoną w organie rentowym przy wniosku o emeryturę złożonym w dniu 14 listopada 2008 r. Jednocześnie

uszczegółowienie powyższych okoliczności nie wpływa na ocenę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia, ponieważ bezspornym w sprawie jest fakt, że ubezpieczona nie należy do kręgu osób objętych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12.

Pomimo stwierdzonych powyżej nieścisłości stanu faktycznego ustalonego przez Sąd Okręgowy Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się wadliwości postępowania przed tym sądem, które skutkowałyby uwzględnieniem wniosków apelacji. Pozostałe dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, w pełni podziеляjąc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Apelacyjny nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303).

W sprawie podkreślić należy, że badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy zmieniającej, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wywodząc że przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Taka treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdzono, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.”, a więc po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy, dodanego powołaną wcześniej ustawą zmieniającą. Z uzasadnienia wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie objął analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zakresem zaskarżenia objęte zostało wyłącznie stosowanie tego rozwiązania do osób, które w momencie jego wejścia w życie miały już ustalone prawo do emerytury, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zasadniczy problem dotyczył zatem konstytucyjności przepisu intertemporalnego tj. art. 28 ustawy zmieniającej odczytywanego w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, w zakresie możliwości rozciągnięcia na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. regulacji zawartej w art. 103a ustawy emerytalnej na osoby, które nabyły prawo do emerytury przed jego wejściem w życie. Trybunał podkreślał między innymi, że zawieszenie w ujęciu art. 103a ustawy emerytalnej oznacza niemożliwość realizacji już nabytego ex lege prawa do świadczenia emerytalnego (w istocie dochodzi więc do odroczenia jego wypłaty), natomiast zawieszenie na podstawie art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oznacza wstrzymanie wypłaty już zrealizowanego świadczenia (zob. I. Jędrasik-Jankowska, Nierozwiązanie stosunku pracy jako przyczyna zawieszenia prawa do emerytury, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” nr 9/2011, s. 22 i n.). Wobec tego Trybunał stwierdził, że ustawodawca posługuje się pojęciem zawieszenia prawa zarówno do określenia sytuacji, w której ryzyko jeszcze nie zaszło (nie został rozwiązany stosunek pracy), jak i do sytuacji, w której ryzyko zaszło (stosunek pracy został rozwiązany), ale nastąpił powrót na rynek pracy (czyli doszło do zawieszenia trwania ryzyka). W pierwszej sytuacji zostaje zawieszona realizacja nabytego ex lege prawa z powodu niezajścia ryzyka, a w drugiej - w wyniku stosowania reguł zbiegu emerytury i dodatkowego zarobku. Tym samym art. 103a ustawy emerytalnej powinien być traktowany nie jako przepis dotyczący reguł łączenia świadczenia emerytalnego i zarobku, lecz jako przepis określający warunki realizacji prawa do emerytury, a więc określający treść ryzyka emerytalnego.

Dalej w uzasadnieniu wyroku Trybunału zaakcentowano, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy emerytalnej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy emerytalnej ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od dnia 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszone). Art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony mocą art. 37

pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507). Od dnia 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku i stażu ubezpieczeniowego. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy emerytalnej na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z powyższych rozważań jednoznacznie zatem wynika, że art. 103a ustawy emerytalnej nie jest przepisem ustalającym zasady łączenia prawa do emerytury z zarobkiem, ale uniemożliwiając realizację tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia.

Podsumowując zaznaczyć należy, że problem w sprawie rozpatrywanej przez Trybunał Konstytucyjny dotyczył oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej prawo do emerytury tych osób ulega zawieszeniu, począwszy od 1 października 2011 r., jeżeli nie rozwiążą stosunku pracy do dnia 30 września 2011 r. Takie działanie ustawodawcy, polegające na odstąpieniu od wcześniej przyjętej polityki, wobec osób, które nabyły prawo do emerytury pod rządami przepisów obowiązujących od roku 2009, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego godzi w zasadę zaufania do państwa i prawa, a tym samym narusza bezpieczeństwo prawne obywateli.

Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Akcentowano przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - ma on szansę się do nich przygotować. Może zatem odpowiednio ułożyć stosunki ze swoim dotychczasowym pracodawcą, ewentualnie poszukać pracodawcy, który zgodzi się rozwiązać z nim stosunek pracy, po czym ponownie go nawiązać. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości.

Określając skutki wyroku Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie miał wpływu na treść objętych postępowaniem rozstrzygnięć. Skarżąca wprawdzie nabyła prawo do emerytury od listopada 2008 r., a więc przed dniem 1 stycznia 2011 r., jednak prawo to nabyła w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, co wyklucza ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Zgodnie z decyzją organu rentowego z dnia 25 listopada 2008 r. ubezpieczona uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2008 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, jednak wypłata świadczenia podlegała zawieszeniu, w związku z kontynuacją zatrudnienia. Przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej obowiązujący do dnia 7 stycznia 2009 r. stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższego nie zmienia ustalenie, że wypłata emerytury została podjęta w związku z uchyleniem przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej i na wniosek ubezpieczonej od marca 2009 r. Decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Prawo to ubezpieczony nabywa jeden raz i w przypadku T. D. nastąpiło to w dacie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej.

Skarżąca nabyła zatem prawo do emerytury w okresie, kiedy istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę. Z tej przyczyny nie mieści się w katalogu osób, których dotyczy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to jest w kręgu osób, „które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy”. W tej sytuacji apelująca nie miała prawa do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r., skoro pozostawała w zatrudnieniu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść zaskarżonego wyroku.

Jednocześnie podkreślić należy, że w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania od decyzji organu rentowego badana jest legalność decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy. Zasadą jest zatem, iż sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania.

Dlatego Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą sprawę nie uwzględnił obowiązującej od dnia 19 lutego 2014 r. ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169). Jeżeli ubezpieczona chce skorzystać z prawa uregulowanego tą ustawą w pierwszej kolejności musi zwrócić się z wnioskiem do organu rentowego, bowiem przedmiot postępowania sądowego określa zaskarżona decyzja.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego za chybione i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. apelację T. D. oddalił w całości.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk